

Kim? Laikmetīgās mākslas centrs, Rīga
14. oktobris - 19. decembris, 2021

Izstādes iekārtotāji: Andris Maračkovskis, Jānis Noviks
Izpilddirectore: Elīna Drāke
Izstāžu projektu vadītāja: Evita Goze

Konferences dalībnieki: Helēna Demakova, Dace Dzenovska, Anastasija Fjoderova
(Anastasiia Federova), Santa Hirša, Jana Kukaine, Marks Allens Svēde (Mark Allen
Svede)
Konferences norise: decembris, 2021
Norises vieta: Latvijas Mākslas akadēmijas jaunais korpuss

Kataloga atvēršana: decembris, 2021
Dizains: Eltons Kūns
Furšets: Darja Meļņikova

Pateicības: Aivijai Evertai, Vitai Libertei, Tomasam Pārūpam, Andrim Vitoliņam,
Luste un visiem, kas dalījās ar 90. gadu stāstiem.

Projektu atbalsta:
Latvijas Republikas Kultūras ministrija,
Valsts kultūrkapitāla fonds,
Rīgas dome,
Knauf,
Tikkurila,
VV Foundation,
Latvijas Mākslas akadēmija,
VKN,
Zivju audzētava "Tome",
Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs,
Latvijas Nacionālā bibliotēka,
Latvijas laikmetīgās mākslas centrs,
Rīgas pašvaldības policija,
Arctic Paper,
KRASSKY,
Satori,
Arterritory.com,
Green Print,
Kokmuižas alus,
Gardu muti.

Latvijas Mākslas akadēmija

"Kur manas kārtis kritušas"

Ievas Kraules-Kūnas personālizstāde (piedaloties Ērikam Božim, Andrim Brežem, Ievai Iltnerai,
Ojāram Pētersonam un Sarmītei Māliņai), lasījumi, furšets un katalogs-rakstu krājums

Kuratores: Līna Birzaka-Priekule, Zane Onckule

Ievas Kraules-Kūnas (dz. 1987) personālizstāde- instalācija ir veidota, autorei atskatoties uz personisko pieredzi, (uz)augot 20. gs. 90. gadu Rīgā. “Kur manas kārtis kritušas” ir atmiņas un emocijās balstīts kultūrvēsturisku un sociopolitisku liecību kārtojums, kas pievēršas pieredzētajam, pārprastajam un iztēlotajam. Sekojot nosaukumā ietvertajam pieteikumam, izstāde ietver sevī to nejaušību, likteņa un apstākļu sakritību, kas noteica lietu kārtību “neuzvarētajā” desmitgadē – deviņdesmitajos, kas vēl joprojām ir šeit.

Aizgājušā gadsimta pēdējā desmitgade postpadomju Baltijas teritorijā bija radikāls pārmaiņu laiks – reibonis politiskajā, sociālajā un ekonomiskajā sfērā, kuru, no vienas puses, pildīja nacionālā pacilātība, no otras puses – bailes, nedrošība un apjukums. Intensīvs pārmaiņu periods, kurā neskaitāmās dzīves jomās noritēja atjaunošanās un pārdefinēšanās procesi. Vienlaicīgi ar jaunās valsts koncepcijas ieviešanu reālajā dzīvē rodas divaina paralēlā pasaule un noteikumu apiešana. Visu bija (no jauna) jāiepazīst un jāpatērē, (kultūras) laiktelpa pīrbēja neorganizētā haosā, nekādu karšu, ceļa norāžu un navigācijas rīku, tā vietā – (valdīja) postmodernismam piemētošs vienlaicīgums, mainība un konteksta un pēctecības trūkuma izraisīta "miglainība". Jaunā valsts un “jums”, finanšu piramīdas, kukuļi un viltojumi, reivi un banketi, viegla peļņa un vardarbība, ēnu ekonomika un augoša plāisa starp latviski un krieviski runājošajiem vietējiem, dažādu garīgu prakšu un ideoloģiju uzplaukums.

Kamēr citviet (Rietumos) Berlīnes mūra krišana (1989) un Padomju Savienības sabrukums (1990) izsauca “globālās” mākslas pasaules formēšanas, ko pavadīja nacionālo robežu izplūšana, centru un perifēriju izlīdzināšanās un interneta kā pasaules mēroga kultūras apmaiņas nesēja parādīšanās, Rīgu galvenokārt nodarbināja vēlme padarīt lietas “normālas” un panākt “iekavēto”. Tā vietā, lai uzņemtu sociālu pagrieziena (social turn), pārvērstoš situācijā vai procesā, 90. gadu Rīgā jaunie dzīves apstākļi tika “izspēlēti”. Tie balstījās situācijā, kad uz ierobežota teorētiskā, finansiālā un infrastruktūras organizācijas fona (mākslas) eksistence pati bija zem jautājuma zīmes.

Pielietojot šo taktiku, kas norāda uz rosinošu un bagātīgu potenciālu ne-būšanas-bet-izspēlēšanas apstākļi, Kraule-Kūna pārceļ to uz šodienu, lai ar mākslas prakses palīdzību stāstītu par perioda dualitāti, permanento laika un lietu relativitātes sadursmi un atstātās ietekmes nospiedumiem. Katrai no Kim? četrām izstāžu telpām piešķirta vienas taro kārts nozīme, attiecīgi – “Zobenu sešinieks (apgriezts): maģiskā domāšana pēc ticības vakuuma”; “Monētu trijnieks: lielveikalā ar ozolzili un papīra saspraudni kabatā”; “Rungu piecinieks: nikna kaislība dzīvot”; un “Bīķeru četrinieks: ikdienas banalitātes”, kas vienlaicīgi iezīmē kādu Kraules-Kūnas subjektīvās pieredzes ainu, caur kurām tālāk tiek atsegta 90. gadu Rīgas realitāte. Lai arī ir dziļi personīgas, šīs ainas uzbur simboliskas kolektīvās apziņas zīmju kopas. Līdzīgi atmiņu konstruēšanas procesam, tās nav un nevar būt perfekti replicējošas, bet glabā vien ekscentriskākās detaļas, kas bieži vien ir laika gaitā gaistošas un turpmāko pieredžu pārveidotas, lai labāk iekļautos katrā pašrocīgi veidotajā individuālajā dzīves naratīvā.

Šīs atmiņu scenogrāfijas iedarbojas ar 90. gadu kultūras telpai zīmīgiem mākslas darbiem, kurus, atsaucoties Kraules-Kūnas ielūgumam, no jauna interpretē to autori – Ēriks Božis (dz. 1969), Andris Breže (dz. 1958), Ieva Iltnerē (dz. 1957), Sarmīte Māliņa (dz. 1960) un Ojārs Pētersons (dz. 1956) –, no šodienas pozīcijām atskatoties uz savu tā laika daiļradi vai piedzīvoto un ieviešot tajā nozīmju maiņas, “dzēsumus” vai koriģējumus. Kopā tvertas, šīs pagātnes liecības izstādes telpās savijas ar šodienas reālijām, apmeklētājam sniedzot iespēju pieredzēties un pazaudēties starp arhīva materiāliem un video kolāžām, skulpturāliem objektiem un instalācijām, gleznām un redīmeidiem, apejot nošķirumu starp dokumentālo un fiktīvo-iztēloto, starp autorību un (paš)citēšanu.

Izstādes ietvaros norisinās lasījumi, kuras dalībnieki – teorētiķi, kritiķi un kuratori – izvērē projekta tematiku ar šādu daiļrunīgi formulētu prezentāciju starpniecību: “Kāpēc Iveta?” (Helēna Demakova), “Haosa kārtība” (Dace Dzenovska), “Bailes no feminisma Latvijā” (Jana Kukaine), “Adidas padarija mani krutu” (Anastasija Fjoderova), “Mežonīgo kapitālismu meklējot. Latvijas laikmetīgās mākslas pašpozicionēšanās problēmas postsociālisma apstākļos” (Santa Hirša) un “Pilns vēders valūtas, pilna pilsēta Šanel: kā es pirkto mākslu postpadomju, protokapitālisma Rīgā” (Marks Allens Svēde).

Izstādes noslēgumā tiek izdots bilinguāls katalogs-rakstu krājums “Kur manas kārtis kritušas”, kas apkopo Ievas Kraules-Kūnas izstādes materiālus, lasījumos prezentētās esejas un plašu vizuālo attēlu klāstu. Kataloga prezentācijas pasākums tiek ieturēts 90. gadu saviesīgu pasākumu stilā, māksliniecei Darjai Meļņikovai (dz. 1984) izstādes telpās uzklājot furšetu.

Ieva Kraule-Kūna (dz. 1987) dzimusi Rīgā. Ieguvisi maģistra grādu tēlotājmākslā Sandberga institūtā Amsterdamā. Galvenokārt veido skulpturālus objektus, izmantojot dažādus materiālus (keramika, akmens, metāls u.c.), un papildina tos ar isiem stāstiem, kuros absurdi fiktīvu tēlu piedzīvojumi mijas ar ačgārnī interpretētiem vēstures faktiem. Savos darbos Kraule-Kūna atsaucas uz fetišismu, vēsturi, amatniecību un padomju laika estētiku, vienlaikus izsekojot gan personisko, gan kolektīvo estētisko kodu izcelsmei. Piedalījies grupu un duo-izstādēs izstādēs Rīgā, Ņujorkā, Parīzē, Viļņā, Maskavā. Kraule-Kūna ir “Kim? Rezidences balvas 2017” ieguvēja sadarbībā ar Gasworks, Londonā, kā arī ir viena no “Purviša balvas 2021” finālistēm. Kraule-Kūna ir galerijas “427” jeb Four To Seven (Rīgā) līdzdibinātāja un kuratore (2014-2016), kā arī viena no galerijas "LOW" vadītājām.

Ēriks Božis (1969) ir mākslinieks. Kopš 1994.gada piedalījies daudzās lokālās un starptautiskās izstādēs (Manifesta 2, Luksemburgā, 1998, “N.E.W.S.” Ščecinā un Visbijā, 1999, Latvijas paviljons Venēcijas arhitektūras biennālē, 2008). Savās instalācijās, vides objektos, fotogrāfijās pievēršies ikdienas un realitātes pētniecībai un uztveres problemātikai.

Andris Breže (1958) ir mākslinieks. Izstādēs piedalās kopš 1977.gada un ir viens no tā dēvētās “robežpārkāpēju” paaudzes, kas 80.gados Latvijas mākslā ienesa jaunu, drosmīgu izteiksmi un vēstījumus, 90.gados viņš piedalījās daudzās izstādēs ārpus Latvijas. Savos plakātos, grafikās, instalācijās pievēršies padomju un postpadomju realitātes nospiedumiem. Rakstījis dzeju, publicējis dzejas krājumus “Tetovējumi” (1988) un “Šņabji. Blaknes” (2007).

Ieva Iltnerē (1957) mākslā ienāca 20. gadsimta 80. gados, viņa ir viena no “Maigo svārstību” mākslinieku grupas pārstāvē, kuri kļuva par perestroikas laika gara izteicējiem mākslā. Iltneres glezniecībai raksturīgs izstrādāts, smalks un lakonisks attēlojums, formas perfekcija un izteikts estētisms, jūtīgs kolorīts, interese par gaismu un ornamentu. Vairāk kā trīsdesmit gadu ilgā laika posmā Iltnerē attīstījusi atpazīstamu tēlu sistēmu, kas caur asredzīgiem, laikmetu definējošiem un vienlaikus intīmiem sižetiem, ironiski un kritiski skata tēmas, kas skar cilvēka dabu, ģimenes modeļus un aktualitātes sabiedrībā.

Ojārs Pētersons (1956) ir mākslinieks, pedagogs un kurators. Izstādēs piedalās kopš 1976.gada, un ir viens no tā dēvētās “robežpārkāpēju” paaudzes, kas 80.gados Latvijas mākslā ienesa jaunu, drosmīgu izteiksmi un vēstījumus. 90.gados viņš piedalījās izstādēs ārpus Latvijas, veidojis Latvijas Republikas pirmo ekspozīciju 48.Venēcijas biennālē (1999, kopā ar Intu Ruku un Anitu Zabilevsku). Savos plakātos, grafikās, instalācijās un videoinstalācijās izmantojis metaforas un simbolus, kas komentē aktuālo laiku. Kopš 1990.gada viņš ir pedagogs Latvijas Mākslas akadēmijas Vizualās komunikācijas nodaļā.

Sarmīte Māliņa (1960) ir māksliniece. Izstādēs piedalās kopš 1986.gada. 80.gados viņa veidoja performances publiskajā vidē (kopā ar Oļegu Tilbergu un Sergeju Davidovu), 90.gados - instalācijas, kurās ar minimālistiskas formas un jūtīgas materialitātes palīdzību fiksēja subjektīvas laika sajūtas. Bijusi spilgtākā pārmaiņu laika izdevuma “Avots” (1987-1992) galvenā māksliniece. Kopš 1994.gada viņa strādā laikrakstā “Diena” par māksliniecisko redaktori, kopš 2004.gada realizējusi laikmetīgās mākslas projektus kopā ar Kristapu Kalnu.